

5.6.2020

Nurmijärven kunta
PL 37
01901 NURMIJÄRVI

**Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausunto Nurmijärven
Rajamäen Rajakaaren (korttelit 1084, 1041a sekä yleiset alueet)
asemakaavaluonnoksesta**

HEL 2020-004841 T 10 03 01

Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo on tutustunut Nurmijärven kunnan lähettämään lausuntopyyntöön asemakaavaluonnoksesta koskien Rajamäen kortteleita 1084, 1041a sekä yleistä pysäköinti-, tori-, katu- ja puisto- sekä autopaikkojen korttelialuetta. Asemakaavan muutos koskee suunnittelualuetta, joka sijaitsee Rajamäen keskustassa. Asemakaavan muutoksella tutkitaan Rajakaaren ja Seitsemän veljeksien koulun säilymisedellytyksiä tai rakennusten korvaamista uusilla tarkoitusta vastaavilla tiloilla. Asemakaavaluonnoksessa on esitetty suunnittelualan pääkäyttötarkoitukseksi YO-2 eli opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue. Korttelialueelle saa sijoittaa pääkäyttötarkoitusta tukevia toimintoja, kuten liikunta-, kokoontumis- tai lähipalvelutiloja.

Suunnittelualueella ei ole voimassa oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Voimassa olevat asemakaavat ovat vuodelta 1981 ja 2011. Asemakaavoissa alueen käyttötarkoituksina on urheilu- ja opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueetta, yleistä pysäköintialuetta, autopaikkojen korttelialuetta, voimansiirtoaluetta, kaupunkiaukiota/toria, puistoa, yleiselle jalankululle varattua tiealuetta ja katualuetta.

Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo on lausunut aiemmin Seitsemän veljeksien koulun ja Rajakaaren purkamishakemuksista (24.2. ja 5.3.2020) sekä Rajakaarta koskevasta asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 24.4.2020.

Asemakaavan muutos koskee aluetta, jolla sijaitsee kaksi kulttuurihistoriallisesti merkittävää rakennusta: Seitsemän veljeksien koulu ja Rajakaari, jotka suunnitteli arkkitehti Einari Teräsvirta. Asemakaavoitettava alue on keskeinen osa Rajamäen keskustan julkisten rakennusten

5.6.2020

muodostamaa kokonaisuutta. Koulurakennus valmistui vuosien 1961–62 välillä. Matala, porrastettu koulurakennus edustaa valmistumisajan kohtansa laadukasta arkkitehtuuria. Koulu perustettiin vuonna yksityisenä 1960 Rajamäen Yhteiskouluna ja myöhemmin se oli Rajamäen yläaste ja lukio. 1960-luvulla valmistuneen koulukokonaisuuden viereen on rakennettu laajennukseksi erillinen uudisrakennus vuonna 1986. Laajennusosa ei kuulu arvotettuun kokonaisuuteen. Koulurakennus oli osa vaihteittain suunnittelusta, Oy Alkoholiliike Ab:n tukemasta kokonaisuudesta, johon kuuluivat mukaan myös urheiluhalli ja seuratalo. Toinen kaava-alueella sijaitseva kulttuurihistoriallisesti merkittävä rakennus on vuonna 1962 valmistunut koulutus- ja harrastusrakennus Rajakaari. Rakennuksen tunnusomainen piirre on sen voimakaslinjainen kaarikatto ja korkea ikkunaseinä Keskusraitin suuntaan.

Einari Teräsvirta (1914-1995) suunnitteli pitkän uransa aikana lukuisia rakennuksia, joiden joukossa oli myös monia urheilurakennuksia kuten Imatran, Kotkan, Kauniaisten, Hämeenlinnan ja Rajamäen uimahallit, Töölön urheilutalo ja mm. Kokkolan ja Rajamäen kaarikattoiset urheilutalot. Teräsvirta liittyy laajemminkin valtakunnallisesti merkittävän Rajamäen tehdasalueen ja -yhdyskunnan kulttuuriympäristön suunnitteluun, sillä hän oli tehdasalueen 1950-luvun lopulta ja erityisesti 1970-luvulla tehtyjen uudistusten arkkitehti, sekä toimi myös asuinalueen työntekijöiden ja virkailijoiden asuntojen suunnittelijana.

Nurmijärven kunnan ympäristötoimialan tilakeskus on selvittänyt Seitsemän veljeksien koulun ja Rajakaaren kuntoa ja korjaustarvetta. Tehtyjen selvitysten perusteella on todettu rakennusten olevan huonossa kunnossa. Lausunnossaan 24.2.2020 Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo ei vastustanut Seitsemän veljeksien koulun purkamista perustuen rakennuksen kuntoon ja sisäilmaongelmiin. Rajakaaren osalta alueellinen vastuumuseo totesi lausunnossaan 5.3.2020, että rakennus on voimassa olevassa asemakaavassa suojeltu suojelumerkinnällä sr-1. Museo totesi rakennuksella olevan edelleen kiistatta arvoja, joiden vuoksi se on suojeltu eikä rakennuksen purkaminen ole siten ensisijainen vaihtoehto.

Asemakaavaluonnoksen yhteydessä on laadittu hankesuunnitelma (arkkitehtitoimisto Harris & Kjisik), joka ottaa kantaa Rajakaaren purkamis-/peruskorjaamiskysymykseen. Hankesuunnitelmassa on tutkittu kolme eri vaihtoehtoa: a) Rajakaaren peruskorjaaminen vähäisin muutoksin, b) Rajakaaren purkaminen ja korvaaminen uudisrakennuksella sekä c) Rajakaaren peruskorjaus ja käyttötarkoituksen muutos. Vaihtoehtojen vertailu on tiivistetty taulukkomuotoon, jossa on huomioitu mm. toiminnalliset, kaupunkikuvalliset ja tekniset näkökohdat. Rajakaaren hankesuunnitelman rinnalla on laadittu Seitsemän veljeksien koulun

5.6.2020

hankesuunnitelman ja lukion hankesuunnitelmat. Hankesuunnittelu-ryhmä on päättänyt vaihtoehtovertailuissa suosittelemaan hankkeen toteuttamista vaihtoehdon B pohjalta, jossa vanha Rajakaari korvataan uudisrakennuksella.

Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo katsoo, että hankesuunnitelmasta ei voi suoraan päätellä, miksi vaihtoehto B (uudisrakennus) olisi paras. Vaihtoehtojen vertailua ei ole tehty yhteismitallisesti, eikä toisaalta kulttuurihistoriallisesti merkittävän rakennuksen säilyttämistä voi suoraan edes verrata uuden rakennuksen tuomaan parempaan toiminallisuuteen. Peruskorjauksen arvioitu hinta verrattuna uudisrakentamiseen asettuu säilyttämisen puolelle. Toisaalta korjauksen lopullista hintaa ei voi voida vielä tietää, ilman että korjaussuunnitelmia on laadittu. Rajakaaren kuntotutkimuksessa esitetty fakta on kiistämätön: rakennus on huonokuntoinen ja mittavan korjauksen tarpeessa. Kuitenkin lopulta kunnan oma tahtotila on ratkaiseva sekä rakennuksen tähänastisen huollon ja ylläpidon suhteen että rakennuksen säilyttämispäätöksessä. Museo toteaa valittaen, että vaikka Rajakaari on todettu Rajamäen yhdeksi tunnusomaisista rakennuksista ja suojeltu sen kulttuurihistoriallisen arvon vuoksi voimassa olevassa asemakaavassa, ei tahtotilaa sen kunnostamiseksi ja säilyttämiseksi ole.

Lisätiedot

Johanna Björkman, tutkija, puhelin: +358 9 310 36473
johanna.bjorkman(a)hel.fi

Kulttuuriympäristötiimi, kulttuuriympäristöpäällikkö

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö